

תאריך: 1.2.06

בתשובה נא לציין: 37230

לכבוד
אסנת מנדל, עו"ד
מנהלת מחלקת הבג"צים
פרקליטות המדינה
משרד המשפטים

בפקט

שלום רב,

הנדון: **קדם בג"צ: הסרת הגבלות התנועה בין עזה לגדה ובין הגדה לעזה**

1. הריני לפנות אלייך בשם המוקד להגנת הפרט ולבקשך להנחות את המפקדים הצבאיים כי יש להסיר את הגבלות התנועה הקשות במעבר בין שני חלקי השטחים הפלסטיניים ולאפשר את המעבר בין החלקים, בכפוף לבחינה ביטחונית פרטנית, אך לא בכפוף לקריטריון של עילה הומניטרית מיוחדת.

2. בחמש השנים האחרונות חלה הידרדרות חמורה בנוגע לכיבוד חופש התנועה בתוך השטחים הפלסטיניים בכלל, ובין רצועת עזה לגדה המערבית בפרט:

לפני פרוץ האינתיפאדה, עת פעל הסדר המעבר הבטוח, יכולים היו תושבים פלסטיניים לנוע בין שני החלקים, מבלי שהדבר יותנה בעילה מיוחדת. הסדר המעבר הבטוח קבע מגבלות על מסלול התנועה בין רצועת עזה לגדה המערבית, על משך הנסיעה במסלול הנ"ל ועל אופן הנסיעה במסלול (חלק מהמשתמשים רשאים לנוע במסלול באופן עצמאי, וחלקם רק באמצעות "שאטל" מאובטח). הפלסטיניים שנעו בין שני החלקים לא נדרשו להציג עילה לבקשתם (בדומה להסדרים של יציאה לחו"ל).

לאחר פרוץ האינתיפאדה צמצמה ישראל את חופש התנועה בין החלקים בצורה חדה ביותר. מהנתונים שנמסרו לנו, מאפשרת ישראל את התנועה בין החלקים ל-2,000 איש בקירוב בלבד, מתוכם 200 מקרים הומניטאריים והשאר אנשי עסקים, בכירים ברש"פ, עובדי ארגונים ועובדי רפורמות. המקרים ההומניטאריים לא הוגדרו, אך כללו בעיקר מקרים של איחוד משפחות, טיפולים רפואיים ובמקרים מסוימים גם ביקורי משפחה.

מצ"ב הנתונים, כפי שהועברו לנו על ידי המתפ"ש, נספת א'.

בנוסף הוטלו הגבלות גיל, בעיקר לגבי מעבר סטודנטים, אשר בקשותיהם נהדפות על הסף בטענה שלא ניתן לערוך להם אבחון ביטחוני פרטני (למשל, בג"צ 11120/05 ואח'). כמו כן הוחמרה מאוד ההתעמרות בתושבים פלסטינים ששינו את מקום מגוריהם מעזה לגדה המערבית. אלו מכונים עתה "שוהים בלתי חוקיים", חלקם מגורש (למשל, בג"צ 3519/05, בג"צ 4465/05) ומהשאר נמנעים שירותים בסיסיים שניתנים על ידי הצבא (למשל, בג"צ 8356/05).

הגבלות התנועה הקשות שהוטלו לאחר פרוץ האינתיפאדה אינן סוף דבר. לעיתים מזומנות מוטל סגר כללי אשר משמעותו היא צמצום נוסף של הקריטריונים למעבר בין החלקים. בזמן סגר מקשים אף על חזרתם של בני זוג וילדים לביתם (למשל, בג"צ 9896/05).

ר' גם מכתבנו מיום 26.12.05 בנושא משפחות הקרועות בין עזה לגדה, נספח ב'.

אם לא די בכך, מאז יולי 2005 הפך הסגר למצב קבע, כאשר הסגר מתמשך (או מתחדש עוד בטרם הוסר סגר קודם שהוטל). במצב זה נדרשת התערבות שיפוטית כמעט לכל עניין. זהו מצב בלתי מתקבל על הדעת. חשוב לציין כי הקריטריונים בתקופת הסגר הם כה אמורפים, עד כדי כך שהם מאפשרים למנוע מעבר אישה הנמצאת בגדה המערבית אל בן זוגה וילדיה בעזה, אך בו זמנית ליתן היתרי כניסה לישראל לאלפי פועלים. פירוט כרונולוגי של הסגר וההקלות בסגר מאז יולי 2005 מצוי בסופו של מכתב זה.

3. רצועת עזה והגדה המערבית הן חלקיו של שטח פלסטיני אינטגרלי אחד ויחיד. האינטגרליות של החלקים מעוגנת בפסיקת בג"ץ בפרשת עגורני, ובהתחייבויות הבינלאומיות של ישראל, אשר הוחלו בדין הפנימי בשטחים. אף שאין רצף טריטוריאלי בין חלקים אלו, זכאי כל תושב פלסטיני לנוע בשטח, לרבות בין חלקיו השונים. זוהי זכות בסיסית, המקבילה לזכות התנועה של אזרח בתוך שטח מדינתו.

4. הזכות לחופש התנועה היא זכות חוקתית מהדרגה הראשונה ומהווה חלק מהמשפט הבינלאומי המנהגי.

ההגנה החוקתית על חופש התנועה מגלמת את עוצמתה של הזכות לאוטונומיה של הרצון האישי, ומשתלבת בהכרה בכבוד האדם, המהווה מקור זכויותיו של הפרט לחירות הרוח והגוף... אף שזכותו של הפרט לחופש תנועה בתוך גבולות המדינה לא מצאה את ביטויה הסטטוטורי בחוק היסוד בשונה מחופש היציאה והכניסה לישראל, היא מוכרת בהלכה הפסוקה כזכות חוקתית מכוח ההכרה הכללית בחירותו האישית של האדם, ובנגזר מכבודו כאדם... במדרג זכויות היסוד של האדם, לזכות התנועה של הפרט עוצמה חוקתית גבוהה עד מאד... היא ניצבת ברף העליון במדרג זכויות האדם בישראל... לחופש התנועה מעמד חוקתי הדומה בעוצמתו לחופש הביטוי (בג"צ 6358/05 וענונו נ' אלוף פיקוד העורף, פס"ד מיום 12.1.06, פסקה 10).

5. לא בכדי זוכה הזכות לחופש התנועה במעמד מיוחד. חופש התנועה הוא תנאי למימוש האוטונומיה העצמית ולמימושן של זכויות יסוד רבות. בין היתר: הזכות לחינוך, נגישות לשירותי בריאות, הזכות לפרנסה ולשירותי דת, הזכות לחיי משפחה, הזכות לחופש העיסוק והזכות לשנות את מקום המגורים. מכאן חשיבותו.

6. ככל זכות, גם זכות התנועה ניתנת להגבלה מטעמי ביטחון, אולם ודאי שלא ניתן להגביל בצורה כה גורפת ולזמן כה ממושך את חופש התנועה למצבים הומניטאריים מיוחדים ויוצאי דופן. לאדם יש זכות לפגוש את שכנו האהוב, ולנחמו על מות אשתו, אף שאין ביניהם קרבה משפחתית מדרגה ראשונה. לאדם יש זכות לבקר אצל חברו הטוב המאושפז בבית חולים, גם ללא קרבה משפחתית מדרגה ראשונה, כמו שיש לו זכות לבקר אצל אחותו, גם אם היא סובלת רק משפעת וזקוקה לסיוע. בהעדר מניעה ביטחונית פרטנית – יש לאפשר את חופש התנועה.

7. הרחבת תחומי השליטה של הרשות הפלסטינית בעקבות פינוי ההתנחלויות ובסיסי הצבא לא שינתה את האינטגרליות של השטח הפלסטיני ולא שינתה במאום את הזכות של פלסטינים לנוע בין החלקים. הקשר של בני העם הפלסטיני בשני החלקים לא נגדע רק בגלל פינוי הבסיסים או פתיחת המעבר הבינלאומי ברפיח. הקשרים הפוליטיים, החברתיים, המשפחתיים, הדתיים, התרבותיים והמסחריים ממשיכים להתקיים.

8. אכן, יש הטוענים שהאחריות הישראלית לשטח רצועת עזה ולתושביה אינה כתמול שלשום. יחד עם זאת, עוד רחוק היום בו יקבעו הרשויות הבינלאומיות המוסמכות כי האחריות הישראלית הוסרה לחלוטין. קביעה כזאת תיבחן לפי פרשנות תכליתית של הדין הבינלאומי, בנוגע לכל אחד מהיבטי החיים וההשפעה של השליטה הצבאית עליהם. כל עוד ישראל ממשיכה להחזיק, בשליטתה הבלעדית, באפשרות המעבר בין עזה לגדה המערבית. כל עוד משהה ישראל את הסדרי המעבר הבטוח. כל עוד ישראל אינה מאפשרת כל סוג של תנועה אלטרנטיבית בין החלקים. כל עוד לא ישתנו נסיבות אלו, יש לשליטה הצבאית הישראלית השלכה רבה על חיי היומיום של תושבי עזה ועל חופש התנועה שלהם. באספקט זה של החיים, ממשיכה ישראל להיות אחראית מכוח דיני התפיסה הלוחמתית. בכל מקרה, כל עוד נמשך העימות, ממשיכים האזרחים בעזה ליהנות מהמעמד של מוגנים, בהתאם לדין ההומניטארי הבינלאומי.

9. יתר על כן, הגבלות התנועה הקשות מנתקות בפועל את עזה מהגדה המערבית ופוגעות פגיעת קבע קשה ומשמעותית באינטגרליות של השטח הפלסטיני, וגם זאת בניגוד למשפט ההומניטארי הבינלאומי המנהגי, האוסר על שינויים מהותיים וקבועים בשטח כבוש. אין כל ספק כי ניתוק שטח רצועת עזה משטח הגדה המערבית למשך תקופה כה ממושכת מהווה פגיעה אנושה במשאבים האנושיים והכלכליים של הגדה המערבית, שהיא ללא כל ספק שטח כבוש, ובמקום החיים הפלסטיני. הפגיעה דומה לפגיעה של גדר ההפרדה, אשר ניתקה מהגדה המערבית את החלקים שנכלאו בצד הקרוב לישראל של הגדר.

10. לאור כל האמור, נבקשכם לחדול מההגבלות הקשות על התנועה בין שני החלקים.

בכבוד רב,

גיל גן-מור, עו"ד

העתק:

אלוף יוסף משלב, מתאם פעולות הממשלה בשטחים
תא"ל אביחי מנדלבלויט, פרקליט צבאי ראשי
אל"מ שלומי מוכתאר, רמ"ח אג"מ במתפ"ש
אל"מ ניר פרס, רמת"ק עזה
אל"מ פנינה שרביט ברוך, רמ"ח דבלי"א
אל"מ יאיר לוטשטיין, יועמ"ש גדמ"ע
סא"ל דויד בנימין, יועמ"ש עזה
סא"ל משה לוי, רע"ן אג"ם עזה
סא"ל איציק אדרי, רע"ן אג"מ גדמ"ע
סגן עדי ליבוביץ, דבלי"א

הגבלות תנועה מאז יולי 2005:

- 12.7.05 – בעקבות הפיגוע בנתניה מוטל סגר כללי על השטחים¹.
- 15.8.05 – בעקבות ההתנתקות נמשך הסגר הכללי.
- 31.8.05 – הסגר הכללי על הגדה המערבית נמשך. לפי המוקד ההומניטרי, יש הקלה לפועלים וסוחרים. אין הקלה בהגבלות התנועה החמורות בין הגדה המערבית לרצועת עזה.
- 12.9.05 – מעבר ארז נסגר למעבר פלסטינים עקב יציאת כוחות הצבא מהרצועה.
- 24.9.05 – הסגר הכללי על השטחים (גדה ועזה) נמשך עקב ירי קסאמים מעזה לכיוון שדרות².
- 2.10.05 – הסגר הכללי על השטחים ממשיך עקב החגים היהודיים, אך לא מוסר לאחריהם.
- 10.10.05 – הקלות בסגר: אושרה כניסת 2,000 פועלים למסיק הזיתים בישראל³. אין הקלה בהגבלות התנועה החמורות בין הגדה המערבית לרצועת עזה.
- 13.11.05 – הקלות בסגר: אושרה כניסת 8,000 פועלים מהגדה המערבית, אושרה כניסת 7,000 סוחרים מהגדה ובנוסף – כניסת 500 עובדי מלונות לירושלים⁴. אין הקלה בהגבלות התנועה החמורות בין הגדה המערבית לרצועת עזה.
- 4.12.05 – הקלות בסגר: אושרה כניסת 4,000 פועלים מהגדה המערבית⁵. אין הקלה בהגבלות התנועה החמורות בין הגדה המערבית לרצועת עזה.
- 5.12.05 – עקב הפיגוע בנתניה מוארך הסגר המלא על השטחים. מאושרת כניסתם של 500 נוצרים לירושלים. אין הקלה בהגבלות התנועה החמורות בין הגדה המערבית לרצועת עזה.
- 13.12.05 – הקלות בסגר: אושרו כניסתם של 23,000 פועלים ו-14,500 סוחרים לישראל⁶. אין שינוי בנוגע להגבלות החמורות על התנועה מהגדה המערבית לרצועת עזה.
- 15.12.05 – הודעה על הטלת סגר כללי על הגדה ורצועת עזה⁷.
- 15.1.06 – הקלות בסגר: אושרו כניסתם של 10,000 פועלים מהגדה המערבית לישראל, 1,700 עובדי ארגונים בינלאומיים לישראל ו-350 עובדי ארגונים בינלאומיים לרצועת עזה⁸. אין הקלה בהגבלות התנועה החמורות בין הגדה המערבית לרצועת עזה.

¹ הודעת דובר צה"ל מיום 13.7.05, כפי שפורסמה באתר הרשמי של הצבא.

² הודעת דובר צה"ל מיום 24.9.05, כפי שפורסמה באתר הרשמי של הצבא.

³ הודעת דובר צה"ל מיום 10.10.05, כפי שפורסמה באתר הרשמי של הצבא.

⁴ הודעת דובר צה"ל מיום 13.11.05, כפי שפורסמה באתר הרשמי של הצבא.

⁵ הודעת דובר צה"ל מיום 4.12.05, כפי שפורסמה באתר הרשמי של הצבא.

⁶ הודעת דובר צה"ל מיום 13.12.05, כפי שפורסמה באתר הרשמי של הצבא.

⁷ הודעת דובר צה"ל מיום 16.12.05, כפי שפורסמה באתר הרשמי של הצבא.

⁸ הודעת דובר צה"ל מיום 15.1.06, כפי שפורסמה באתר הרשמי של הצבא.